

Koman, Wiesław

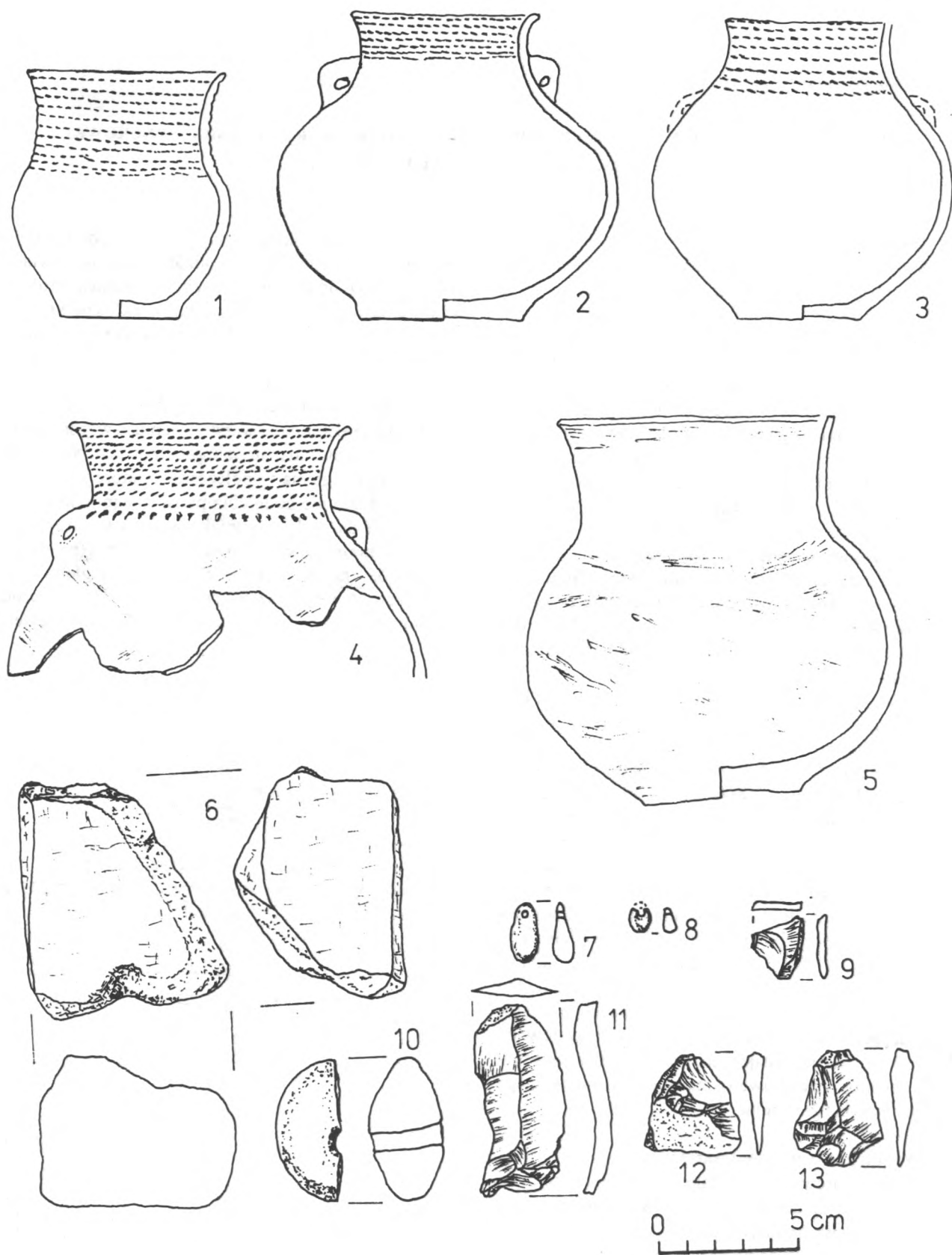
Sprawozdanie z badań wykopaliskowych kurhanu kultury ceramiki sznurowej na stan. 3 w Hubinku, woj. zamojskie

Archeologia Polski Środkowowschodniej 3, 61-68

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ryc. 2. Hubinek stan. 3. Wyposażenie grobu nr 1- KCSz: 1-5 naczynia gliniane; 6-kamienna płytk szlifierska; 7-8 ozdoby kościane; 9, 11-13 narzędzia krzemienne; 10- przęślik gliniany.

nego nasypu (ryc.1). Spora ilość materiału zabytkowego występowała także w warstwie przedcalcowej. Wspomnieć należy również o bardzo silnym wewnętrznym zaburzeniu struktury glebowej wypełnisk poszczególnych obiektów i warstw glebowych w obrębie strefy objętej zasięgiem nasypu kurhanu i w bezpośrednim jej sąsiedztwie. Zaburzenia te powstały na skutek nadzwyczaj intensywnej na tym stanowisku penetracji gleby przez drobne gryzonie, a poprzez nory i kanały powstałe w ten sposób następowały przesunięcia gleby, jej wymywanie i wmywanie z poziomów wyższych na niższe.

W wyniku obserwacji i interpretacji odsłoniętych profili glebowych uznano, że właściwy nasyp kurhanu nie zachował się nawet w formie śladowej, gdyż został całkowicie zniszczony na skutek głębokiej, długotrwałej orki i naturalnych procesów denudacyjnych. Brak również stropowego poziomu podglebia pierwotnego, który także uległ częściowej destrukcji. Na tym miejscu zalega obecnie poziom współczesnego humusu, czyli warstwa gleby ornej, o barwie czarnej z brunatno-szarym odcieniem w strefie podnasypowej, miąższości 30-35 cm i nieco jaśniejsza (szaro-czarna), poza zasięgiem nasypu kurhanu. Obecna warstwa podglebia, najprawdopodobniej odpowiada pierwotnemu poziomowi eluwialnemu podglebia pierwotnego, ma miąższość około 25-30 cm (pod kurhanem) i 10-15 cm (na obrzeżach wykopu), jej zabarwienie jest brązowo-żółtawe. Poprzedzała ona warstwę iluwium starej gleby o barwie brązowo-żółtawej, czyli warstwę przedcalcową, o średniej miąższości około 20 cm (miejscami, pod wypełniskami obiektów i w ich sąsiedztwie - 30 cm). Natomiast w przekopach przedłużających profile warstwa ta miała jedynie 4-6 cm miąższości. Najniższy poziom układu glebowego jaki zarejestrowano, stanowił calec lessowy, nieco przebarwiony w swej górnej, stropowej partii, o białawo-szarym odcieniu. Jego strop rejestrowano zwykle na głębokości 50-60 cm (ćw. A, B) i 60-70 cm (ćw. C-D), licząc od poziomu punktu 0. Podane poziomy dotyczą warstw na profilach typowych, standardowych, poza odcinkami gdzie występowały obiekty i gdzie profil glebowy nie był zaburzony i przetworzony.

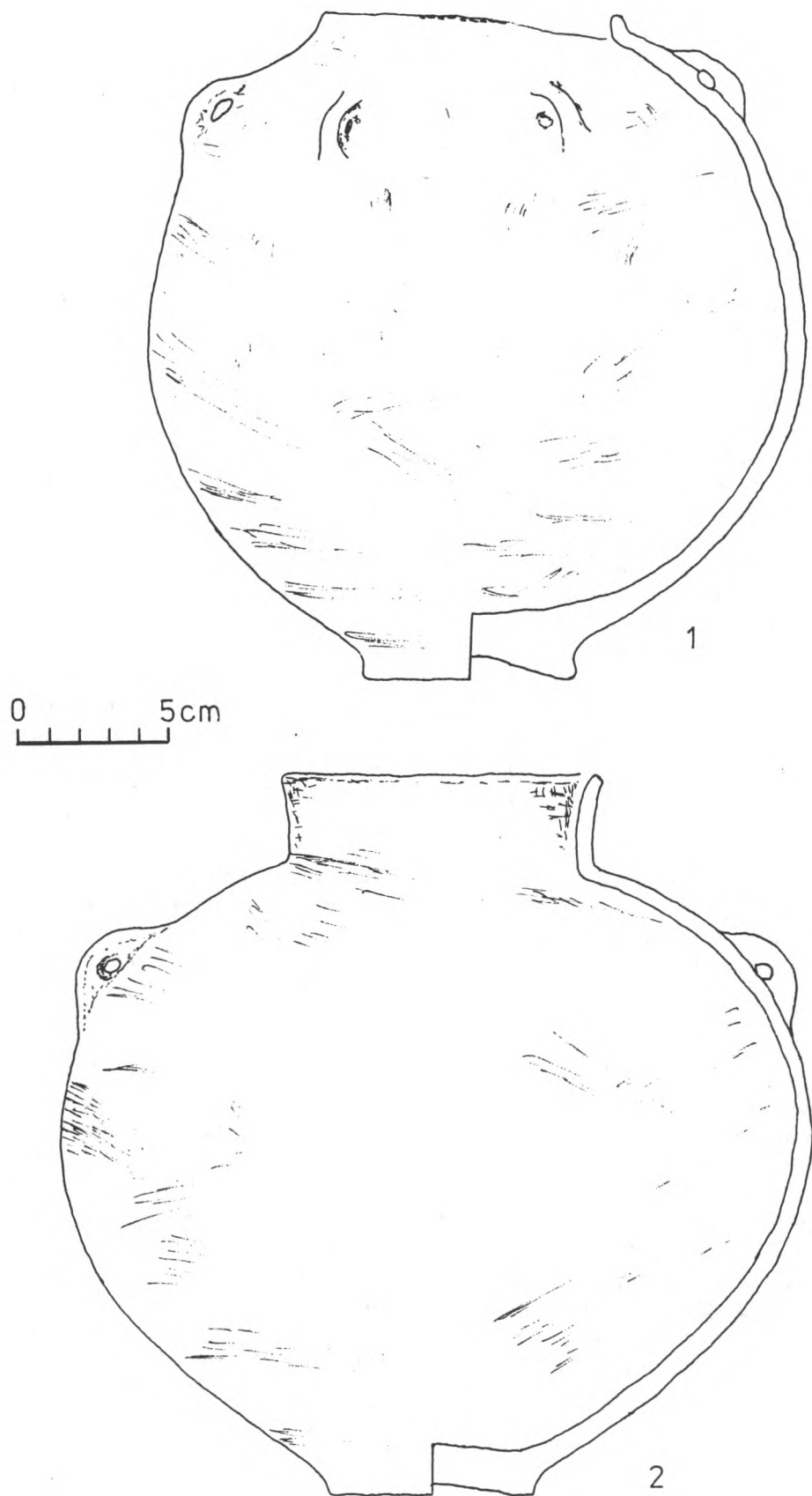
Zasięg pierwotny nasypu można określić obecnie jedynie na podstawie lokalizacji zasięgu i struktury warstwy glebowej, w której zachowały się wymycia i wmycia z nasypu w ówczesne warstwy podłoża glebowego. Czytelne było to w warstwie podglebia i przedcalcowej, jako kolistą ciemnoszara lub szara plama (ryc. 1). Przypuszczalnie pierwotna średnica nasypu kopca wynosiła 7,5-8 m u podstawy, a jego wysokość można szacunkowo oceniać na około 4-4,5 m.

Opis odkrytych obiektów

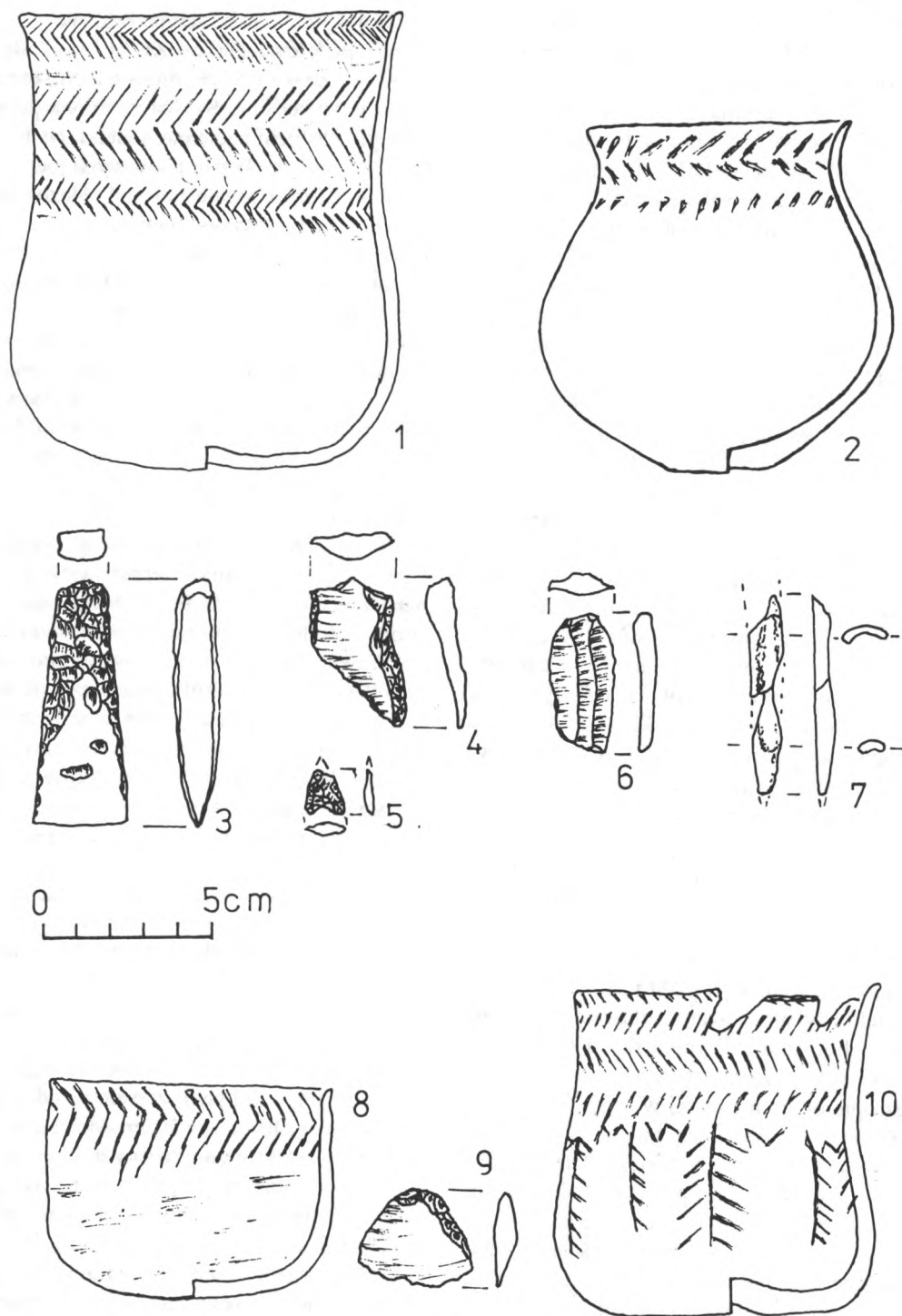
Obiekt nr 1. Grób centralny KCSz (ryc. 1). Strop jamy grobowej czytelny na głębokości 40 cm, spąg na głębokości 190 cm. Obiekt miąższości 150 cm, w rzucie poziomym miał kształt nieregularnego owalu o średni-

cach 3 m i 2,5 m. Przekrój poprzeczny był kształtu rynnowego, przypominał literę U. Wypełnisko o czytelnym układzie warstw zasypiskowych, równoległych, wypełnione glebą pochodzenia lessowego, o czarno-szarej i szarej barwie, bardzo silnie zniszczone przez intensywną jego penetrację drobnych gryzoni. Najprawdopodobniej ich działania doprowadziły do zniszczenia szkieletu zmarłego. Na dnie jamy grobowej przy północnym obrzeżu odkryto bowiem tylko zespół 8 naczyń glinianych, oraz kilka narzędzi krzemiennych i kamiennych należących do KCSz. W wypełnisku zarejestrowano natomiast wiele ułamków kości ludzkich na różnych poziomach. Z analizy antropologicznej przeprowadzonej przez prof. K. Kaczanowskiego z UJ w Krakowie (autora analiz wszystkich pochówków zarejestrowanych w kurhanie) wynika, że należały do jednego osobnika dorosłego o delikatnej budowie ciała. Płeć nie została określona ze względu na skąpe ilości dystynktywnego materiału kostnego, jak i zły stan jego zachowania. Na dwóch fragmentach kości (żuchwa i potylicy) zaobserwowano intensywne zazielenienie, co może świadczyć, że zmarły osobnik posiadał naszyjnik lub innego rodzaju ozdoby, wykonane z miedzi lub brązu. W skład wyposażenia grobowego wchodziły następujące zabytki sklasyfikowane wg typologii J. Machnika (1966): miniaturowy pucharek (ryc. 2: 1) przypominający typ IIa, mała amforka dwuucha (ryc. 2: 2), do typu IIIb, druga amforka zbliżona do typu IIIb (ryc. 2: 3), amforka dwuucha zachowana fragmentarycznie (wylew, szyjka i górne partie brzuśca), typu Va (ryc. 2: 4), pucharek (ryc. 2: 5) typu Vc, duża baniasta amfora z pięcioma uszkami rozmieszczonymi w równych odstępach (ryc. 3: 1), zbliżona do typu amfor IIa, duża baniasta amfora dwuucha z wysoką, cylindryczną szyjką o skośnie ściętej krawędzi (ryc. 3: 2), należąca do typu I/II amfor KCSz, fragment płytki szlifierskiej z piaskowca (ryc. 2: 6), która usytuowana była przy dnie naczynia nr 5, przęślik gliniany zachowany fragmentarycznie (ryc. 2: 10), wisiołek kościany - paciorek, kształtu łezkowatego (ryc. 2: 7) z otworkiem w węższej części ozdoby, wisiołek kościany - paciorek, kształt owalny (ryc. 2: 8), odkryty w naczyniu nr 2, zachowany częściowo (uszkodzona część górna), wiór krzemienny (ryc. 2: 11), 2 odłupki ryc. 2: 12, 13), odłupek łuszczeniowy (ryc. 2: 9); wszystkie z krzemienia wołyńskiego.

Obiekt nr 2. Boczny grób szkieletowy KCSz, wkopany tuż poza krawędzią nasypu kurhanu od strony wschodniej, w niewielkiej odległości od grobu centralnego (ryc. 1). Strop czytelny na głębokości 40 cm a spąg uchwycony na 110 cm. Miąższość wypełniska ok. 70 cm. Zarys jamy grobowej w rzucie poziomym miał kształt nieregularnego owalu o średnicach 3,5 m i 3 m, przekrój poprzeczny nieckowato-rynnowy. Czytelne warstwy zasypiskowe wypełniska, ułożone równolegle, nieckowato, względem siebie, stanowiła gleba lessowa o zabarwieniu czarnym i szaro-czarnym. Obiekt zniszczony in-

Ryc. 3. Hubinek stan. 3. Wyposażenie grobu nr 1- KCSz: 1, 2 amfory gliniane.

Ryc. 4. Hubinek stan. 3. Wyposażenie grobów nr 2 i 3 - KCSz: 1-7 grób nr 2 (1-2 pucharki gliniane; 3-6 narzędzia krzemienne; 7 narzędzie kościane); 8-10 grób nr 3 (8, 9 pucharki gliniane; 9 skrobacz krzemienisty).

tensywnymi przeryciami drobnych gryzoni, które w istotny sposób zaburzyły strukturę jego i uszkodziły szkielet pochówka. Na dnie jamy grobowej odkryto zniszczony szkielet zmarłego, ułożony w pozycji skurczonej, na prawym boku po osi SW-NE, z głową na SW, twarzą zwróconą prawdopodobnie na S. Przy nogach i biodrach zmarłego usytuowane były naczynia - pucharki - stanowiące wyposażenie grobowe. W naczyniu nr 1 stojącym przy nogach zmarłego odkryto siekierkę krzemionną, a pomiędzy kośćmi udowymi znajdował się krzemionny grocik do strzały. Z analizy antropologicznej wynika, że pochowany był tu mężczyzna o silnej budowie kośćca w wieku około 40 lat (*maturus*). Zmarłego wyposażono w: puchar o lekko esowatym profilu (wcięte ścianki boczne) i półkulistym, niewyodrębnionym dnie, z zakłębieniem w jego centralnej części (ryc. 4: 1), typ Vic; w jego wnętrzu odkryto niewielką siekierkę krzemionną rowca wołyńskiego, należąca do typu Id siekierki K esowaty puchar o wąskim, nie wyodrębnionym dnie z niewielkim zakłębieniem (ryc. 4: 2), typ brzeziński/typ IVb, usytuowany z tyłu przy biodrach; trójkątny grocik krzemionny z wciętą podstawą, z odłamanym wierzchołkiem ostrza, wykonany z krzemienia wołyńskiego (ryc. 4: 5), znaleziony pomiędzy kośćmi udowymi; przekłuwacz wykonany na fragmencie wióra z krzemienia wołyńskiego (ryc. 4: 4); wiórek krzemionny z retuszem użytkowym wykonany z surowca wołyńskiego (ryc. 4: 6), znaleziony przy naczyniu nr 1; przekłuwacz kościany zachowany fragmentarycznie (ryc. 4: 7), odkryty w wypełnisku jamy grobowej, w pobliżu naczynia nr 2.

Obiekt nr 3. Grób szkieletowy dziecka, należąca do KCSz, wkopany poza zasięgiem nasypu kurhanowego w wypłyce jamy przykurhanowej, od strony północno-wschodniej kopca (ryc. 1). Strop jamy grobowej czytelny na głębokości 40 cm, posiadał owalny nieregularny zarys, przypominający bardziej czworobok o wypukłych krawędziach, z wymiarami 100 x 90 cm. Przekrój poprzeczny obiektu był nieckowaty, z płaskim dnem i ostrymi ściankami bocznymi. Wypełnisko o czytelnych równoległych warstwach zasypiskowych, o barwie czarno-szarej w stropie obiektu i szarej w spągu, stanowiła gleba o charakterze lessowym. Na dnie jamy grobowej odsłonięto częściowo zniszczony szkielet dziecka, ułożony w pozycji skurczonej na prawym boku po osi wschód-zachód, z czaszką na wschód, a twarzą zwróconą na północ. Brak kości tułowia, dłoni i części rąk. Z zachowanych fragmentów kości kończyn górnych można wnioskować, że były one zgięte w łokciach a dłonie złożone przy twarzy. Zniszczenia kości w jamie grobowej dokonane zostały najprawdopodobniej przez gryzonie. Dwa naczynia - pucharki - oraz skrobacz krzemionny ustawione były od strony północnej przy łokciach zmarłego. Z analizy antropologicznej wynika, że pochowano tu dziecko, które zmarło w wieku około 4 lat. Złożono mu do grobu 2 małe zdeformowane pucharki doniczkowe. Jeden z nich przypominał raczej czaręk (ryc.

4: 8,) spotykaną w zespołach grobowych kultury środkowodnieprzańskiej i górnodnieprzańskiej. Drugi puchar doniczkowy, był asymetryczny i zdeformowany z lekko wychyloną na zewnątrz szyjką (ryc. 4: 10), należy do typu VIc pucharów KCSz: wysokość 9,0 cm, średnice: wylewu - 8,8 cm, dna - 6,0 cm, brzuśca - 9,3 cm nieco powyżej dna. Szyjka zdobiona podwójnym, poziomym pasmem nacinanej jodełki. Na brzuścu zdobienie nacinane, w postaci pionowych jodełek biegnących dookoła (część jodełek jest połowiczna, jednostronna). Dno płaskie o zaokrąglonych brzegach, nie wyodrębnione, zakłębione w środku. Krawędź wylewu ściennona. Grubość ścianek bocznych od 0,3 cm do 0,6 cm. Powierzchnia zewnętrzna gładka, na ściankach od wewnątrz naczynia widoczne są ślady przecierania. Gлина ze średnią ilością domieszki szamotu ceramicznego i bardzo niewielkiej ilości tłuczni kamiennego. Barwa zewnętrzna brązowa, wewnętrzna szara, przełam trójbarwny: brązo-czarno-szary. W skład wyposażenia grobowego wchodził również skrobacz wykonany z krzemienia wołyńskiego (ryc. 4: 9).

Obiekt nr 4. Jest to najprawdopodobniej jama zniszczonego grobu kultury mierzanowickiej (ryc. 1). Wkopany został na obrzeżu pierwotnego nasypu kurhanu od strony południowej. W rzucie poziomym obiekt miał zarys przypominający zdeformowany prostokąt o wymiarach 220 x 100 cm. Profil poprzeczny w kształcie litery U. Dno nierówne. Uchwycona miąższość wynosi 50 cm. Obiekt zaburzony intensywną działalnością drobnych gryzoni. Wypełnisko jednolite, czarne. Być może był to pochówek dziecka, albowiem w okolicy obiektu odnotowano fragmenty drobnych kości (m.in. żuchwy dziecka). W trakcie analizy antropologicznej prof. K. Kaczanowski wykluczył możliwość pochodzenia tego fragmentu kości z któregośkolwiek z pozostałych grobów. W wypełnisku odkryto sztydło kościane wykonane z kości owcy lub kozy.

Obiekt nr 5. Jest to gospodarcza jama osadowa zlokalizowana w strefie podnasypowej kurhanu w ćw. C, na południe od ob. 1 - grobu centralnego (ryc. 1). Strop tego obiektu, o kolistym zarysie i średnicy 190 cm, odnotowano na głębokości 50 cm. Miąższość wynosiła około 80 cm. Przekrój poprzeczny miał kształt workowatyrzynowy, o wypukłym dnie. Wypełnisko jednorodne, wypełnione glebą o charakterze ilastym, popielato-siwej barwy. Jest to jama gospodarcza starsza od kurhanu, najprawdopodobniej z epoki neolitu, albowiem od strony północnej jej krawędź jest naruszona przez jamę grobu nr 1 i zachodzi tu układ stratygrafii pionowej. Przypuszczalnie można ją wiązać z kulturą wołyńsko-lubelskiej ceramiki malowanej (dalej KW-LCM) lub kulturą pucharów lejkowatych (dalej KPL). Materiały ceramiczne tych kultur rejestrowane były w różnych warstwach badanego kurhanu.

Obiekt nr 6. Zniszczony grób szkieletowy przypuszczalnie należąca do kultury mierzanowickiej z wczesnej

epoki brązu, wkopany został w południową krawędź nasypu kurhanowego (ryc. 1), na północny-zachód od ob. 4. Zarys obiektu czytelny bardzo wyraźnie na głębokości 50 cm (w warstwach wyższych widoczny, ale rozmyty i niewyraźny). W rzucie poziomym miał kształt czworoboku zbliżonego do trapezu, z nieco wygiętymi do wewnątrz dłuższymi ścianami, dostosowanymi do przebiegu łuku nasypu kurhanowego. Przekrój poprzeczny obiektu nieckowaty, miąższość wynosi 20 cm. Wypełnisko było bardzo zaburzone przez gryzonie. W zachodniej części jamy zarejestrowano skupisko pokruszonych kości czaszki i kilka niecharakterystycznych ułamków kości ludzkich oraz drobne fragmenty ceramiki KCSz na złożu wtórnym, przeniesionej przez gryzonie. Z analizy antropologicznej wynika, że pochowano tu jednego osobnika dorosłego (*adultus*) o bardzo delikatnej budowie kośćca, prawdopodobnie kobietę.

Obiekt nr 7. Gospodarcza jama osadowa zlokalizowana w centralnej części strefy podkurhanowej, w ćw. D (ryc. 1). Chronologicznie wydaje się być starsza od kurhanu, a jej przynależność kulturową można wiązać z KPL. Fragmenty ceramiki tej kultury odkrywano w ćwiartkach C i D kurhanu oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Strop obiektu czytelny był dopiero na głębokości 60 cm (od poziomu 0). Zarys w rzucie poziomym owalny, jajowaty o osi dłuższej - 170 cm, krótszej - 120 cm. Wypełnisko miało miąższość 70 cm. Przekrój poprzeczny cylindryczny, dno płaskie, równe, ścianki boczne pionowe, zaokrąglone przy dnie. Wypełnisko obiektu trójwarstwowe, przy stropie biało-szarawe, środkowa część beżowo-szarawa, w partii spągowej żółta-w-brązowa. Widoczne liczne kretowiny i inne przerycia niszczące.

Obiekt nr 8. Kurhanowi towarzyszyła jama przykurhanowa, tzw. „glinianka”, wąska i płytka, przypominająca raczej rów dookolny z przerwą - wypłyceciem - w swym zasięgu, na kierunku wschodnim. Miała zarys wąskiego półksiężycy-rogala o łagodnym, nieckowatym przekroju poprzecznym, z największą szerokością około 3-4 m i nierównym poziomie dna, wahającym się od 30 do 40 cm licząc od stropu obiektu (50-60 cm od powierzchni gruntu). Jej wewnętrzna średnica, wyznaczająca zewnętrzne obrzeże nasypu kurhanowego, wynosiła przeciętnie około 9 m. Wolna przestrzeń pomiędzy glinianką a obrzeżem nasypu nie wyklucza istnienia właśnie tu dookolnego rowka wokół kurhanowego na wyższym poziomie, obecnie już zniszczonym. Wypełnisko glinianki posiadało ilasty charakter, było jednolite pod względem struktury, zwarte, zbitte o zabarwieniu żółto-beżowym i żółto-pomarańczowym, z rudawym odcieniem, zdecydowanie twardsze niż otaczająca je struktura podglebia, czy też calca lessowego. W jamie przykurhanowej nie odnotowywano materiału zabytkowego.

W strefie nasypowej i podnasypowej kurhanu odkryto fragmenty ceramiki KCSz, pochodzące z 3 - 4 naczyń, nie należące do żadnego z odkrytych w zespołach

grobowych tego obiektu oraz kilka odłupków krzemienionych. Przymuszczalnie pewna ilość naczyń została rozbita i rozrzucona, lub porzucona w trakcie chowania zmarłych, podczas obrządków pogrzebowych albo w czasie usypywania nasypu kurhanowego.

WNIOSKI KOŃCOWE

W trakcie badań ratowniczych przeprowadzonych w 1997 r. na stan. 3 w Hubinku, przebadano łącznie powierzchnię 225 m², eksplorując 160 m³ ziemi. Odkryto 3 groby szkieletowe KCSz, 2 zniszczone pochówki kultury mierzanowickiej i 2 obiekty gospodarcze, jamowe prawdopodobnie o chronologii środkowoneolitycznej. Biorąc pod uwagę dość duże zagęszczenie obiektów na odsłoniętej partii stanowiska można przypuszczać, iż na wypłaszczeniu kulminacji tego wzniesienia przebiegał dość intensywny proces osadniczy, szczególnie w neolicie i wczesnym okresie epoki brązu.

Najstarszymi obiektami odkrytymi na badanym stanowisku są obiekty nr 5 i 7, należące najprawdopodobniej do KW-LCM lub KPL. Obecność tych obiektów na stanowisku świadczy, że tereny Grzędy Sokalskiej były użytkowane rolniczo poprzez stałe osadnictwo przed pojawieniem się tu ludności koczowniczej KCSz. Z charakteru gospodarki prowadzonej przez ludność neolityczną wynika, że tereny te zostały już wcześniej odlesione i uległy najprawdopodobniej procesom stepowienia u schyłku epoki neolitu. Wykorzystała to ludność KCSz, która zapanowała nad tymi terenami na dość długi okres.

Obiekt nr 1 - centralny grób KCSz, dla którego usypiano kurhanową mogiłę należy łączyć, na podstawie odkrytego w nim materiału zabytkowego, z II fazą chronologiczną środkowoeuropejskiego horyzontu osadnictwa KCSz w III strefie kulturowej. Chronologię bezwzględną może określić jedynie w przybliżeniu na około 2000 lat p. n. e. Obiekt ten może być współczesny końcowej fazie osadnictwa grupy krakowsko-sandomierskiej. Obiekty nr 2 i 3 to również groby szkieletowe KCSz. Są one jednak młodsze od grobu centralnego. Wskazuje na to przede wszystkim ich lokalizacja na obrzeżu kurhanu oraz materiał zabytkowy w nich odkryty. Łączyć je można z początkami III fazy środkowoeuropejskiego osadnictwa KCSz w III strefie kulturowej i datować na schyłek neolitu lub początek wczesnego okresu epoki brązu. Relatywnie są one współczesne rozwiniętej fazie osadnictwa grupy lubaczowskiej KCSz. Chronologia bezwzględna grobów nr 2 i 3 może być określona na około 1900 lat p. n. e. Warto zwrócić uwagę na wysoki stopień podobieństwa i zbieżności typologicznej i technologicznej zabytków z omawianych grobów, z pochówkami z terenu zachodniej Ukrainy. Wskazuje to na bardzo bliskie powiązania ze sobą grup ludzkich penetrujących obszary dorzecza górnego Dniestru, górnego Bugu i górnej Wisły, a nawet środkowego Dniepru. Nie wykluczone, że często może chodzić tu o te same grupy ludzkie, przemieszczające się w stosunkowo krótkim czasie w zwią-

ku z ich pasterską gospodarką i koczowniczym trybem życia, na znaczne, nawet kilkusetkilometrowe odległości, w poszukiwaniu dogodniejszych warunków bytowania i wypasu bydła.

Obiekty nr 4 i 6, to zniszczone groby szkieletowe, najprawdopodobniej kultury mierzanowickiej z wczesnego okresu epoki brązu. Można je łączyć z wczesną fazą osadnictwa tej kultury na Grzędzie Sokalskiej, po opuszczeniu tych terenów przez ludność KCSz ok. 1850-1800 lat p. n. e.

Efekty prac wykopaliskowych na stan. 3 w Hubinku, potwierdzają słuszność dotychczasowego założenia służb konserwatorskich woj. zamojskiego o konieczności kontynuowania ratowniczych badań kurhanów KCSz na Grzędzie Sokalskiej. Istnieje jeszcze bowiem możli-

wość pozyskania niezwykle istotnych informacji do studiów nad osadnictwem tej kultury. Zarejestrowany na tym terenie kompleks kurhanów - cmentarzysk - świadczy o intensywnym osadnictwie ludności tej kultury, co daje kolosalne możliwości badawcze i poznawcze. Należy podkreślić, że obiekty te są bardzo zagrożone zniszczeniem. Część z nich jest w chwili obecnej już nieczytelna w terenie. Ich nasypy zostały rozorane i splukane. W ciągu najbliższych lat ulegną pełnemu zniszczeniu. Dlatego też intensyfikacja archeologicznych badań ratowniczych i wykopaliskowych jest nieodzowna, tym bardziej, że oprócz materiałów i obiektów KCSz, odkrywano są coraz częściej obiekty osadowe i pochówki z wcześniejszego okresu neolitu (KW-LCM i KPL) oraz z epok młodszych (epoka brązu, OWR).

LITERATURA

B a g i ń s k a J.

1998 Badania kurhanu kultury ceramiki sznurowej na Grzędzie Sokalskiej w Hubinku, stan. 4, woj. zamojskie, w tym tomie.

M a c h n i k J.

1966 *Studia nad kulturą ceramiki sznurowej w Małopolsce*, Wrocław.

WIESŁAW KOMAN

A REPORT ON EXCAVATIONS OF A CORDED WARE CULTURE BARROW AT HUBINEK, SITE 3, ZAMOŚĆ VOIVODSHIP

In 1997, rescue excavations were carried out at a completely destroyed barrow in Hubinek, site 3 (Ulhówek commune). The barrow is presently deprived of its mound. In the course of excavations the complete outline of the ditch adjacent to the barrow was uncovered at the depth of 40 cm. It was from this ditch that the earth, used to form the mound was used in the final stage of the barrow's construction. No ring-ditch delimiting the mound, was discovered. The circular mound was 8 m in diameter. In the centre of the barrow a Corded Ware culture grave was found (feature 1) which contained 7 clay vessels, 2 bone pendants, a hammerstone, a few flint flakes and numerous pieces of human bones (fragments of a mandible and skull with green traces: due to the influence of copper). On the edge of the mound there was another grave of the Corded Ware culture (feature 2), which contained a male skeleton laid on its right side, a flint arrow point, 2 vessels (in one of them there was a flint axe), a small blade, a flint perforator and a broken bone awl. In the shallow part

of the ditch a third grave of the Corded Ware culture was found (feature 3). It was a burial of a child, which also contained 2 small clay vessels and a flint flake. On the southern side of the barrow's mound two bottoms of rectangular grave pits were uncovered (features 4 and 6), which bore numerous human bone remains (feature 4 also had a bone awl). Most probably these were burials of the Mierzanowice culture. In the under-mound area, two settlement features were recorded in the form of oval domestic pits containing no artefacts - these were most probably Neolithic.

The barrow can be dated to phase II of the 3rd central European settlement horizon of the Corded Ware culture (around 2000 BC). The Corded Ware culture graves, features 2 and 3, probably belong to phase III and can be dated to the early Bronze Age (around 1900 BC) and associated with the influence of the Middle Dniepr culture. Features 5 and 7 should be connected with the settlement of the Volhynian-Lublin Painted Pottery culture or the Funnel Beaker culture.